

LA RENAXENSA

PERIODICH DE

LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS.

ANY II.

BARCELONA.

ESTAMPA CATALANA DE L. OBRADORS Y P. SULÈ
CARRER DE PETRITXOL, 6.

ANY MDCCCLXXII.

LA RENAISSANCE

PERIODIC DE

LITTÉRATURE, SCIENCES Y ARTS.

ANN. II.

BARCELONA

ESTABLECIMIENTO DE L. OLBORNS Y P. SALT

CALLE DE VICTORIA 10

TAULA D' AUTORS Y DE LLURS COMPOSICIONS.

AGUILÓ Y FUSTER. (<i>Mariano</i>)		ment).	41.	Los Reys d' Aragó y la Séu de	
Desvetllament.	127.	BLONDER. (<i>Concepció</i>)		Girona.	217.
ALESAN Y NOGUÉS. (<i>Joseph</i>)		Un somni.	54.	Los Reys d' Aragó y la Séu de	
Lo cinamomo.	225.	Memorias de una rosa.	151.	Girona.	229.
ALSIUS. (<i>Pere</i>)		BOTET Y SISÓ. (<i>Joaquim</i>)		Los Reys d' Aragó y la Séu de	
Noticias inéditas sobre lo mo-		Las Medas.	15.	Girona.	233.
nastir de S. Llorens del Mont		Tres variants d' una tradició.	84.	Los Reys d' Aragó y la Séu de	
del bisbat de Girona.	36.	La font del Bisbe.	128.	Girona.	245.
Una escriptura curiosa per sa		BUSQUETS. (<i>Marcial</i>)		Los Reys d' Aragó y la Séu de	
data.	67.	Esperansa.	313.	Girona.	261.
ASSOCIACIÓ LITERÀRIA DE GERONA.		CABANYES. (<i>Llorens de</i>)		Los Reys d' Aragó y la Séu de	
Associació literària de Girona.	232.	Lo cant del gall.	43.	Girona.	273.
AULESTIA Y PIJOAN. (<i>Antoni</i>)		Los aucells del bech moll.	149.	Los Reys d' Aragó y la Séu de	
Bibliografia.	25.	Miracle.	215.	Girona.	289.
La Biblioteca Catalana.	53.	CARETA Y VIDAL. (<i>Antoni</i>)		FORNELLS. (<i>M.</i>)	
Bibliografia.	196.	A l' Amor meva.	9.	Gelosia.	206.
A.		¡Beu!	148.	FORNER. (<i>Maria</i>)	
Correspondencia de Banyolas.	24.	Escusas de la Dolors.	195.	Lo mort.	79.
A. A. y P.		Temptació.	282.	FORTEZA. (<i>Geroni</i>)	
Correspondencia de Girona.	258.	CASSADÓ TISANS. (<i>Joan</i>)		La anyorança de la mort.	234.
A. DE B.		L' associació escolar barcelo-		FORTEZA. (<i>Thomas</i>)	
La mort Jesús.	58.	nesa.	78.	L' aubada y l' oratge.	6.
A. B. y M.		CERVERA. (<i>Adalbert de</i>)		¡Pobra flor!	47.
Lo cristià agonetjant.	101.	Las fiores de la nit.	86.	FRANQUESA. (<i>Francisco de P.</i>)	
La fonteta.	102.	COCA Y COLLADO. (<i>Emilio</i>)		La segada.	68.
A. M.		Trepitg.	135.	Estudis històrics.	179.
Correspondencia de Vilanova.	136.	CODINA Y BORDOTXICH. (<i>Jordi</i>)		F. M.	
A. T.		Ton esguard.	241.	Carnestoltes.	25.
Observacions sobre l' us de		COLOMINAS Y FERRANT. (<i>P.</i>)		Lo Jove Catalunya.	91.
la X.	146.	La guerra.	198.	F. M. A.	
BALAGUER. (<i>Andreu</i>)		CONSISTORI DELS		<i>Patria Fides Amor</i> d' en Wen-	
Documents inèdits sobre lo		JOCHS FLORALS DE BARCELONA.		ceslau Querol de Valencia,	
monastir de St. Llorens del		Consistori dels Jochs Florals		<i>Jesús als pecadors</i> de mossen	
Mont en lo Bisbat de Girona.	47.	de Barcelona.	10.	Jascinto Verdaguer de Riud-	
Documents inèdits sobre lo		Consistori dels Jochs Florals		deperas y <i>Avant</i> d' en Gabriel	
monastir de St. Llorens del		de Barcelona.	39.	Maura de Mallorca.	113.
Mont en lo Bisbat de Girona,		Consistori dels Jochs Florals		F. M. y F.	
(Continuació).	59.	de Barcelona.	39.	Teatre Catalá.	83.
Documents inèdits sobre lo		Consistori dels Jochs Florals		Antigualles.	126.
monastir de St. Llorens del		de Barcelona.	50.	F. M. y L.	
Mont en lo Bisbat de Girona,		Consistori dels Jochs Florals		Aclaració al catàlech de Corts	
(Acabament).	71.	de Barcelona.	61.	de Catalunya.	20.
Principals rectificacions a las		Consistori dels Jochs Florals		F. X. T. y A.	
séries d' articles publicats		de Barcelona.	62.	Exposició agrícola.	213.
baix los epígrafs <i>Del gremi</i>		Consistori dels Jochs Florals		Exposició agrícola.	257.
<i>y art dels corallers de Barce-</i>		de Barcelona.	87.	GARCIA. (<i>Vicens</i>)	
<i>lona y Documents inèdits so-</i>		CORALVÉ. (<i>A.</i>)		A la Iris.	21.
<i>bre lo monastir de St. Llorens</i>		Lo lí.	174.	GELABERT Y CABALLERIA. (<i>Enrich</i>)	
<i>del Mont en lo Bisbat de Ge-</i>		CREUS. (<i>Teodoro</i>)		La vesprada.	264.
<i>rona.</i>	93.	Noticia de quelquas antigüe-		GENIS. (<i>Marí</i>)	
Novas inéditas d' alguns eclips-		tats que s' troban en lo po-		Misteri.	171.
sis y cometas apareguts en		ble de Olesa de Bonasvalls.	167.	GRAHIT. (<i>Emilio</i>)	
Barcelona y de certas profec-		Breu compilació de les coses		Mostra de quatre manuscrits	
cias indubitadas de St. Vi-		que necessaries son als sa-		del segle XIV.	99.
cens Ferrer.	292.	cerdots que an cura de ani-		Mostra de quatre manuscrits	
BELL-LLOCH. (<i>Maria de</i>)		mes.	301.	del segle XIV, (Acabament).	115.
Lo gorch de la Encantada.	4.	CUADRAS. (<i>Francisco</i>)		Certámens poètics de Gero-	
Lo gorch de la Encantada,		*	183.	na.	209.
(Acabament).	18.	ESTORCH. (<i>Esteve</i>)		Certámens poètics de Gero-	
Guillem Berenguer, comte d'		Epígramas.	82.	na, (Continuació).	221.
Ausona.	183.	FERRER. (<i>Joan B.</i>)		Certámens poètics de Gero-	
BERTRAN Y BROS. (<i>Pau</i>)		La mort del Comte.	17.	na, (Continuació).	235.
Sonet.	71.	Felicitat.	258.	Certámens poètics de Gero-	
Sonet.	152.	FITA. (<i>Fidel</i>)		na, (Acabament).	248.
La cova freda.	218.	Los Reys d' Aragó y la Séu de		GRAU. (<i>N.</i>)	
BLANCH Y PIERA. (<i>Joseph</i>)		Girona.	141.	Epístola als catalans.	168.
De la electricitat aplicada a las		Los Reys d' Aragó y la Séu de		GUIMERÀ. (<i>Angel</i>)	
arts y a la industria.	1.	Girona.	153.	Jorns d' esglay.	3.
De la electricitat aplicada a las		Los Reys d' Aragó y la Séu de		A la Creu.	180.
arts y a la industria, (Conti-		Girona.	165.	Lo pas del mar roig.	250.
nuació).	13.	Los Reys d' Aragó y la Séu de		HUMBERT. (<i>Andreu</i>)	
De la electricitat aplicada a las		Girona.	177.	Dictat de las parodias.	93.
arts y a la industria, (Conti-		Los Reys d' Aragó y la Séu de		J. P.	
nuació).	29.	Girona.	189.	Al meu barret.	80.
De la electricitat aplicada a las		Los Reys d' Aragó y la Séu de		J. R. y F.	
arts y a la industria, (Acaba-		Girona.	201.	Las corts catalanas de 1640 ó	

sian las corts d'en Claris. . .	6.	OMAR BEGUI.		quel y demés obras. . .	203.
Las armas dels escuts de Catalunya y Barcelona considerades en antigas monedas. . .	181.	Lo jubeu. . .	130.	R. LL.	
Las armas dels escuts de Catalunya y Barcelona considerades en antigas monedas, (Continuació). . .	192.	El Raig de Sol. . .	308.	Correspondencia de Lleyda. . .	243.
Las armas dels escuts de Catalunya y Barcelona considerades en antigas monedas, (Continuació). . .	206.	PAGÉS DE PUIG. (Anicet)		SALETA. (Felip de)	
Las armas dels escuts de Catalunya y Barcelona considerades en antigas monedas, (Acabament). . .	219.	La Jove Catalunya. . .	145.	Lo meu paradís. . .	94.
Las armas dels escuts de vari- as poblacions de Catalunya y d'alguns antichs estats de Espanya considerades en antigas monedas. . .	263.	PALAU Y GONZALEZ DE QUIJANO. (Emilia)	300.	Las llàgrimes de la nina. . .	163.
Algunes altres observacions sobre antigas monedas de Catalunya. . .	277.	A ma germana Dolors. . .	300.	L' arbre de la fada. . .	242.
J. S. y Ll.		PALAU Y GONZALEZ DE QUIJANO. (Pere)	208.	Lo riu de l'esperansa. . .	242.
Departiment d'un aymador. Plant de sa aymia. Retorn de l'aymador. . .	118.	Tristes y soletat. . .	208.	Lo mirall del riu. . .	243.
LAMARCH. (F. de)		PELLA Y FORGAS. (Joseph)	31.	La violeta y l'abella. . .	286.
Observacions inspiradas per la exposició de Bellas Arts de Girona. . .	251.	Lo monastir de las Medas. . .	238.	Los dos somnis. . .	286.
Mostració de la existència del nostre renaxement. . .	305.	L'àngel del sepulcre. . .	283.	Los dos esprits. . .	311.
La pubilla del mas dels magraners. . .	38.	Lo monastir de las Medas, (Acabament). . .	295.	Lo rey encantat. . .	313.
La pubilla del mas dels magraners, (Acabament). . .	49.	PI Y VIDAL. (Pio)		SANMARTIN Y AGUIRRE. (Joseph F.)	255.
Fem milloras. . .	68.	Sobre l'unificació de l'ortografia catalana y en particular sobre l'us de la X. . .	159.	Anyorança. . .	255.
La primera dels empedrats. . .	171.	PICÓ Y CAMPAMAR. (Ramon)	92.	SARDA. (Joan)	
Las estisoras. . .	233.	Gloses de la tornada del soldat. . .	221.	Jochs Florals de 1872. . .	89.
Las joyas enmatllevadas. . .	297.	PIROZZINI Y MARTI. (Felip)	270.	Odas d'Horaci. . .	118.
MARIEZCURRENA. (Heribert)		Sonet. . .	221.	SERRA Y CAMPELACREU. (Joseph)	163.
La fotografia. Son passat, son present, son porvenir. . .	279.	Mort del comte de Sardanña. . .	143.	En l'ayre. . .	163.
MARTI. (Joaquim)		PLANAS. (J.)	228.	SOLER. (Frederich)	
Fechs d'amor. . .	191.	Lo positivisme. . .	228.	Quadros á la tinta.—Las tau- letas de torrat. . .	23.
En Xavier Llorens y Barba y la filosofía catalana. . .	109.	Correspondencia de Olot. . .	228.	Lo baster del Esquirol. . .	158.
MASPONS Y LABRÓS. (F.)		Foment de la riquesa á Catalunya. . .	77.	Quadros á la tinta.—Lo pare ennamorat. . .	271.
Del gremi dels botiguers de tela y mercers de la ciutat de Girona. . .	32.	QUEROL. (Vicens W.)	114.	Quadros á la tinta.—Lo pare rigurós. . .	308.
Del gremi dels botiguers de tela y mercers de la ciutat de Girona, (Continuació). . .	44.	Patria Fides Amor. . .	55.	S. O.	
Del gremi dels botiguers de tela y mercers de la ciutat de Girona, (Acabament). . .	55.	La mort d'Otger. . .	1.	Exposició marítima. . .	241.
Sant Jordi. . .	65.	REDACCIÓ. (La)	1.	TAMARO. (Eduard)	
MATHEU. (Francesch)		¿Abont anem? . . .	1.	La solemníssima traslació de las reliquias de Sta. Eulària. . .	125.
La Campana. . .	133.	REVENTÓS. (Isidro)	21.	Bibliografia. . .	311.
Avant. . .	120.	Discurs llegit en la sessió inaugural de la Secció d'Arts de LA JOVE CATALUNYA. . .	72.	TOMAS Y SALVANY. (Joan)	
MILA Y FONTANALS. (Manel)		L'arquitectura en nostre segle. . .	80.	Discurs llegit en la sessió inaugural de la Secció de Lletres de LA JOVE CATALUNYA. . .	7.
La complota d'En Guillem. . .	130.	L'arquitectura en nostre segle, (Acabament). . .	156.	TRILLA Y ALCOVER. (Agust)	
MIQUEL Y BADIA. (F.)		Del estudi dels monuments. . .	156.	La Societat d'amichs del país y la classe treballadora. . .	37.
Bibliografia. . .	7.	RIERA Y BERTRAN. (Joaquim)	9.	T. M.	
MOLINS Y SIRERA. (Antoni)		Historietas morales.—Lo millor somni. . .	26.	Correspondencia de Reus. . .	11.
A l'Esposa del Senyor. . .	100.	Historietas morales.—Lo millor somni, (Acabament). . .	60.	UBACH Y VINYETA. (Francesch)	278.
MONTAGÚ. (Joan)		Historietas morales.—Las acusacions. . .	85.	VERDAGUER. (Jascinto)	
Discurs llegit en la sessió inaugural de la Secció de Ciencias de LA JOVE CATALUNYA. . .	33.	Historietas morales.—Malavinen- sa, (Continuació). . .	95.	L'estrella de Matx. . .	78.
M.		Historietas morales.—Malavinen- sa, (Continuació). . .	123.	Jesús als pecadors. . .	117.
Cansó de Nadal. . .	294.	Historietas morales.—Malavinen- sa, (Acabament). . .	136.	VIDAL. (Gayetà)	225.
M. y F.		Historietas morales.—A mitx. . .	186.	VIDAL. (Modest)	
Exposició artística. . .	212.	Historietas morales.—A mitx, (Continuació). . .	196.	Fullas de llor. . .	169.
M. S.		Historietas morales.—A mitx, (Acabament). . .	227.	Fullas de llor. . .	193.
Teatre Catalá. . .	256.	Rondallas vulgars.—En Pere lleuger. . .	284.	Fullas de llor. . .	223.
ORRADOR Y BENNASSAR. (Mathieu)		Rondallas vulgars.—En Silvestre sabater. . .	302.	Fullas de llor. . .	265.
Nu Blanca. . .	252.	Rondallas vulgars.—En Rib-y-rab. . .	314.	Fullas de llor. . .	294.
		ROCA Y ROCA. (Joseph)	102.	VILAR. (Joseph T.)	
		Bibliografia. . .	121.	Necrologia d'En Ramon Vilanova. . .	35.
		Bibliografia. . .	134.	Necrologia d'En Ramon Vilanova, (Continuació). . .	45.
		Bibliografia. . .	147.	Necrologia d'En Ramon Vilanova, (Acabament). . .	57.
		Bibliografia. . .	161.	XATART. (Joseph)	
		Bibliografia. . .	253.	A ma estimada. . .	174.
		Bibliografia. . .	268.	X.	
		Los Jochs Florals.—¿Mereixen reformarse? . . .	281.	Correspondencia de Girona. . .	85.
		ROURE. (Camilo)		X. Y. Z.	
		Iglesia de la Verge de la Mercé.—Judici crítich de la traslació de la fatxada de St. Mi-		Lo cercle literari de Vich, (Correspondencia). . .	287.
				ANÓNIMS.	
				Curiositats. . .	27.
				Document sobre 'l rescat de Cervantes. . .	73.
				A la IMPRENTA. . .	97.
				Curiositats. . .	102.
				Curiositats. . .	137.
				Anécdotas. . .	198.
				Festas de Barcelona. . .	210.
				Anécdotas. . .	215.
				Curiositats. . .	260.
				Y á mes ha insertat LA RENAXENSA: 196 novas, 28 reclams y 5 advertencias que's trovarán en los 24 números del any segon de esta publicació.	

LA RENAXENSA,

PERIODICH DE LITERATURA, CIENCIAS Y ARTS

SURT LOS DIAS 1 Y 15 DE CADA MES.

Preus de Suscripció.	Redacció y Administració	Reclams.
Tres mesos. 6 Rals.		Los suscriptors, per ratlla. . 1½ Ral.
Al estranger, tres mesos. . 9 »		Los no suscriptors, per id. . 1 »
Un número sol. 1 »	Carrer de Ripoll, n.º 22, segon pis.	Passant de 10 ratllas á preus convencionals.
Ultramar, tres mesos. . . . 12 »		

SUMARI.

¿Ahont anem? per *La Redacció*.—De la electricitat aplicada á las arts y á la industria: per *Joseph Blanch y Piera*.—Jorns d' esglay (Poesia): per *Angel Guimerá*.—Lo gorch de la Encantada: per *Maria de Bell-lloch*.—Las corts catalanas de 1640 ó sian la corts d' En Claris: per *J. R. y F.*.—L' aubada y l' oratge (Poesia): per *Thomás Forteza*.—Discurs llegit en la sessió inaugural dels treballs de l' any 1872 de la Secció de Lletres de LA JOVE CATALUNYA: per *Joan Tomás y Salvany*.—Bibliografia: per *F. Miquel y Badia*.—A l' amor meua (Poesia): per *Antoni Carota y Vidal*.—Historietas morals: per *Joaquim Riera y Bertran*.—Correspondencia.—Novas.—Reclams.—Advertencia.

¿AHONT ANEM?

LA RENAXENSA, que conta ja un any de vida, va á comensar la segona anyada de sa publicació, ab la matexa, y si pot ser ab mes, fermesa de conviccions ab lo mateix esperit catalanesch de sempre, y ab la matexa imparcialitat en totas las qüestions qu' en ella 's tracten.

Si açó hem fet en la primera anyada, no serem pas nosaltres los qui ho digám. La bona acullida qu' ha trovat LA RENAXENSA en la premsa, tant diaria com periodica, de dintre y fora de Barcelona, y á fins en mes de quatre publicacions de fora Catalunya; y la molta gent que la llegeix, que (malgrat á molts) Deu n' hi dó del nombre; açó pot parlar per nosaltres que, encara que no fos mes que per açó, seguiriam endevant en la arriscada empresa qu' hem comensada.

LA RENAXENSA, avuy per avuy, es lo sol periodich catalá de *Literatura, Ciencias y Arts*, que veu la llum pública. Y essent l' únich, ¿hi haurá algú que dupte de que LA RENAXENSA pot viure, de que te de viure necessariament? Quan en un país hi ha una jovenalla com la nostra, que s' afanya pera aprendre quelcom per escriurho en sa nadiua llengua, una jovenalla que sent y escriu lo que sent en la robadora parla d' Ausias March; en aquell país se fa necessaria una publicació en que, com en la nostra, hi troven cabuda tota mena d' escrits que 's troven compresos en alguna de las tres seccions de *Literatura, Ciencias y Arts*. Y açó passa en nostra benaymada Catalunya. En tant que 'l temps avansa y l' oretjada catalanesca s' esten pel blau cel de nostra patria, desfent las boyras del indiferentisme; girem alen-

torn la vista, y en las ciutats, en las vilas, y á fins en los mes reduhits llogarets, vejem cada dia exir escriptors novells, com novells y ufanosos tany rebrotats de l' escapsada soca del catalanisme. Mes, pera que 'l fruyt d'exos rebrots no 's perde al caure assahonat demunt la sorra, y tal volta algun desconexent sa mena 'l trepitjás, cal á nostra Terra un centre pera com á bons que tots ells son, aplegarlos armoniosament, com esbarriadas y febles flors que 's barrejan en la atapahida y ferma toya; flors, si 's vol, mancadadas de vius colors y fins de essencia, mes sempre y totas ellas nadas y crescudas ab la bona sava, la sava de la Terra.

Hem dit que calia un centre. Donchs, be; á esser est centre es á lo que aspira LA RENAXENSA. En nostra primera anyada nos han honrat ab sa col·laboració un sens fi de personas, casi totas ellas novas en lo camp de la literatura catalana. Si al acabar la segona, podem repetir lo que ara diem, Deu n' hi dó!

Y axis animats, seguim endevant la tasca comensada; repetint al veurer com se desperta en nostra patria 'l novell esperit catalanesch, lo que deya un de nostres Mestres en los Jochs Florals, pariant de nostra llengua: *Compassió per la malaltia de que encara convaleix, tanta com vulgau; temensa per l' esdevenidor, gens.*

LA REDACCIÓ.

DE LA ELECTRICITAT

APLICADA Á LAS ARTS Y LA INDUSTRIA.

FOTO-LITOGRAFIA—GRABAT HELIOGRÁFICH.

Avans de donar comens á aqueixa serie d' articles, dech fer constar que á mon bon amich Pere Santaló y Castellví, dech una pila de observacions, que no poch haurán contribuit pera la major claretat d' aquexos. A n' ell donchs li dedico est treball del que per lo menys la meytat n' hi tindrà.

De reconeguda utilitat per tothom son avuy dia, las diferents aplicacions que de la electricitat s' han fet, y tanta es sa importancia, que no duptarém en dir que la electricitat, sobre tot la dinàmica, es lo primer element ab que avuy dia pot contar la naturalesa. Desde que Galvani y Volta á últims del segle pasat ab los seusexperiments varen deixar comprobada la electricitat de moviment, habem vist una munió d' aplicacions, aplicacions que han lograt entusiasmar-nos sempre, fent que arribés moltes vegadas, nostre entusiasme á la admiració. Quant girem los ulls en vers l' esdevenidor, de gotx nos omplá lo pensar ab lo alt concepte que han de considerar las novas generacions, la nostra época, aquella época que 'ls haurá deixat com á fonaments de sa gloria 'l vapor y la electricitat.

L' home encadenant la espurna eléctrica ha fet despareixer las fronteras, ha tramés lo seu pensament, per lo mes fons dels mars, desde un continent á l' altre, desde l' antich al nou mon. No l' han espantat las tempestas, no li han fet por las distancias, y avuy dia 'l pensament humá dona la volta al mon ab menys temps que ho podria fer la imaginació concebint. L' home ha destruït los efectes maléfichs del llamp, valentse dels coneixements que de la electricitat tenia; ha medít lo temps, aplicantla al moviment dels rénduls, ha pugut estudiar los mes insensibles cambis barométrichs y termométrichs. Valentse de la electricitat l' home ha creat una llum que fins rivalisa ab l' astre del dia, ha empleat sa claror en distints faros que son altres tants guias per los qui en mitx del mar ansiosos buscan sos raigs; ab la intensitat del calorich que despedeix ha fos substancias que fins ara s' habian considerat infusibles. Segons moderns experiments, la electricitat está cridada á sustituir al vapor com á forsa motriz: la medicina la te per un de sos mes poderosos auxiliars terapéutichs, y cada dia son mes las aplicacions que en las arts y l' industria s' fan d' aqueixa forsa indefinible encara en sa essencia.

Una de las aplicacions que s' ha fet á las arts de la electricitat, es la *foto-litografia* y lo *grabat heliografich*. Quant Daguerre sorprengué al mon ab son descubiment de la fotografia, entremitx de las lloansas que per aytal descubiment se li prodigaren, no deixaren alguns de planyers al veurer que aqueixas maravellosas imatges quedarian per sempre al tipo únich, comprenent la necessitat que hi havia de reproduhirlas: d' aquí va naixer la idea de convertir la planxa Daguerriana en planxas propias del grabat, per poderne fer un tiratge ilimitat. Donné fou lo primer que feu estudis sobre aixó: ab l' ajuda de l' ácid clorhidrich hidratat, operaba sobre una planxa de Daguerre, ab lo intent d' atacar lo metall, de aytal modo, que obtingués una planxa susceptible de donar probas sobre paper per lo tiratge en talla dolsa. Las desigualtats de superficie que l' ácid produhia, obrant sobre la planxa Daguerriana, formaban tan sols un petit relleu: aqueixa circumstancia fa incomplert 'l resultat, puig impossibilita 'l tiratge, perque deixa la imatge totalment confosa.

Fizeau, seguint 'ls pasos de Donné's proposá perfec-

cionar sos experiments. Comensá per posar la placa de Daguerre á l' acció d' un líquit lleugerement ácid que ataqués la plata, es á dir las parts negres de la imatge, sens tocar lo mercuri que forma 'ls blanchs: obtingué aixís una planxa grabada, de bastanta puresa, encara que de poch relleu, mes essent la condició essencial de tot bon grabat la profunditat del rasgo, s' esdevingué que las probas surtian com en l' experiment de Donné, imperfectas, perque sent los buyts molt delicats las particulas de tinta, al moment de la impressió, sobrepassaban ab dimensió la profunditat del buyt. Per salvar aqueix defecte omplia 'ls buyts de la planxa, ab un oli gras, que feya no toqués als relleus: una vegada aixís disposada la planxa, dauraba 'ls relleus ab la ajuda de la pila Voltai-ca, encarregantse la grassa, de que l' or no s' deposités á n' 'ls buyts: despres natejava la planxa, posantla desseguida á l' acció del ácid nítrich, que atacaba 'ls butys, mentres que respectaba 'ls relleus per esser cuberts d' or; y per últim, feya tota la planxa mes resistent cubrintla d' una capa de coure per medi de la galvanoplastia. D' aqueixa manera Fizeau obtingué grabats de molt bonas qualitats, pero caigué aqueix procediment ab desús per lo complicat que era, y ab consecuencia poch menys que impossible lo traurerne serveys positius en la práctica.

Sorprengué aqueixos estudis lo descubiment de la fotografia sobre 'l paper, inutilisant hasta cert punt los treballs que fins allavors s' habian fet no mes que ab lo intent de reproduhir ab facilitat l' imatge. Ja quedaba resolt lo problema puig la invenció de Daguerre s' podia reproduhir per un método sencill, y aqueixa reproducció podia ferse il-limitada. Mes habent pasat lo primer moment y despres que varen tocar los efectes, varen veurer que la fotografia sobre 'l paper surtia molt cara: que las probas tenian molt poca duració, puig desapareixia la imatge per una esposició mes ó menys llarga á la llum solar. D' aquí s' esdevingué que s' seguien ab tant d' afany com ans, los estudis comensats per poder traspasar la fotografia á la imprenta y al grabat. Encara que ab experiments imperfectes Talbot y Niepce de Saint-Victor varen seguir lo mateix camí que Donné y Fizeau, fins que l' any 1856 Alphonse Poitevin feu conèixer la propietat que te la mescla de materias gomoses, gelatinosas y albuminosas, quant s' hi barreija lo bicromat de potassa, la qual mescla esposada á la llum, reté la tinta d' impressió. Aqueixa observació fou lo fonament d' una serie d' experiments que donaren per resultat lo descubiment de la *foto-litografia* y del *grabat heliografich*. Poitevin, fou donchs lo primer que traspasá sobre la pedra un clixé fotogràfic y que tirá probas ab la tinta litogràfica com una litografia ordinaria. El modo de que s' valgué fou lo següent: sobre una pedra granulosa a propòsit s' hi esten una mescla de gelatina y bicromat de potassa; s' deixa secar y un cop sech, s' hi coloca damunt l' clixé negatiu d' una proba fotogràfica sobre vidre, d' aqueix modo s' esposa á la llum solar: dita llum modifica de tal modo las parts de la pedra que toca, que la tinta no mes s' fixa á las parts claras: el tiratge, un cop aixís disposada la pedra, es lo mateix

que una litografia qualsevol. Al mateix temps descobrí que la mescla de gelatina ab lo bicromat de potasa, posada ab contacte de l'aygua, te la propietat de inflarse quant no ha rebut la influencia de la llum solar, mentres que las parts que han rebut dita influencia no s'abultan: d'aquí va naixer la idea d'aplicar la fotografia á la impremta: en efecte, s'agafa un cristall, s'hi esten una mescla de gelatina bicromat de potassa, s' deixa secar, cuidant de fer aqueixa operació dins d'una cambra fosca: sech que es, s'coloca damunt el clíxé fotogràfic, s'posa dins la premsa á la influencia de la llum solar, deixant d'aqueix modo, lo temps que seria necessari per una proba fotogràfica qualsevol: una vegada impresionada per la llum s'treu, y portantse dins la cambra fosca, s' deixa á l'aygua perquè s' disolgui lo bicromat de potassa que hi ha en las parts que no han rebut la influencia de los raigs solars: allavors veyem com mes amunt ja hem dit, que las parts ahont no hi ha pegat la llum s' dilatan, quedant d'aqueixa manera fet un motllo. Per fer d'aqueix motllo un clíxé tipogràfic, Poitevin va fer us de la galvanoplastia. Sobre de dit motllo s'hi esten una llaugera capa de plumbagina: aixís disposat s'coloca dins d'una dissolució de sulfat de coure: al seu davant, paralelo á n'ell y á poca distancia s'hi posa una lámina de coure: allavors s'posa ab comunicació lo clíxé ab lo polo negatiu d'una pila eléctrica, al passar la corrent eléctrica descompon lo sulfat de coure depositantse lo coure sobre lo motllo, mentres que l'ácid sulfurich ataca la planxa metálica formant sulfat de coure: d'aqueiva manera la dissolució queda sempre ab estat normal puig lo que pert per un cantó, ho guanya per lo altre. Havem dit que lo coure se depositaba sobre lo motllo: aixís tenim que després d'un temps que generalment son dos dias, s'troba damunt lo clíxé una capa metálica copia exacta de la imatge que volem representar: quant aqueix disposit de coure té un milímetre de gruix, s'treu lo clíxé, y per medi de l'aygua calenta s'separa la capa metálica, s'hi coloca detras un gruix suficient de metall d'impremta, quedant aixís fet un motllo tipogràfic de molta consistencia y apte pera servir en lo tiratge usual. Aqueix ha sigut lo principi dels procediments que Alphonse Poitevin va emplear per la creació de la *foto-litografia* y del *grabat heliogràfic* prenent d'aquí lo punt de partida la invenció que ns ocupa. Molts d'altres després que aqueix han modificat lo seu procediment, pero molt just es fer esmena de que tots basan sas modificacions ab la sal de cromo, que com havem vist es la sal que serveix de fonament al invent de Poitevin. Entre 'ls que mes han perfeccionat aqueix sistema s'hi conta á Mr. Nègre, que no ha volgut donar jamay al públich lo seu procediment; á Mr. Garnier que obtingué en la exposició universal de 1867, lo gran premi de la fotografia per haber esposat diferents grabats heliogràfics, molt bons tots ells, y especialment una vista del castell de Chenonceau. S'hi conta també á Drivet que s'ha ocupat mes detingudament de la millor formació del grà, condició essencial de tot bon grabat; y finalment á Tessié du Motay qual procediment no ha

tingut us en la práctica per sa molta complicació.

Veyem donchs que per medi de la fotografia y de la electricitat s'poden copiar los mes petits detalls de la naturalesa, que s'pot imprimir á n'aqueixas copias un caràcter durader, que s'poden reproduhir ilimitadament, y totaixó ho veyem en la práctica, per medi de un precediment tan sencill com económic. Y ara ab greu sentiment nos preguntem ¿Com es que á Espanya y mes especialment á Catalunya no troban resó aqueixos treballs? Intel·ligencies no'n mancan y brassos ne sobran per fer á casa, lo que cada dia estem rebent dels estrangers. Animats de aqueixa idea habem procurat, del millor modo que hem sapigut, colleccionar aqueixos datos, ab lo intent tant sols de vulgarisarlos, encomenrant especialment á n'ls industrials y artistes que s'hi fixin, puig ben segurs estem que de posar en práctica aqueixos esperiments ne traurian honra y profit.

JOSEPH BLANCH.

JORNS D'ESGLAY.

Esplicam, Barcelona,
per que t'miras lo mar desperansada,
per que la mort ressona
en lo sol populós de ta encontrada.

Ahir bella y joyosa
lo port en son mirall te reflectia,
la lluna misteriosa
besant tos campanars se n'adormia.

Avuy que en tas espatillas
ha estes son vel lo fat de la tristura;
ta cara hermosa 'n ratllas
ab los plechs rebellints de l'amargura.

Que tens, noble Comtesa?
Obrem ton pit, ton cor, mes calla, calla,
no'm digues ta tristesa,
ja veig sobre del mar una mortalla.

Dintre sos plechs reposa
l'long esquelet de formas ben estranyas;
sa grapa verinosa,
¡pobre Ciutat! esquinsa tas entranyas.

La peste malehida!
cridan tos fills; la plaga megicana!
La gent esporuguida
rubleix tota la terra catalana.

Ta rassa t'abandona,
ciutat dels sants plahers, de la hermosura;
ay! semblas, Barcelona,
la conca de oblidade sepultura!

Tot soletat, tot calla
per plassas y carrers, quin greu martiri!
ni'l vent del cel devalla,
lo vent qu'es lo cantor del cementiri!

Ni branda la campana;
no te prou llengua per contar ta pena,
callant, ma sobirana,
mes parla, mes ton plor desencadena.

Sovint ombres pausadas
mudas se'n van per tas desertas vies;
llurs caras esblaymadas
bé esmentan tos dolors, tas llatzerias.

Sovint ramors sens mida
fan memoria del temps de t' astruguesa,
tornas potsé á la vida!
Ay! no, es la mort arrossegant sa presa!

Sovint negra figura,
lleugera caminant truca á una porta,
la fé en son cor fulgura,
va en nom de Deu, la caritat la porta.

Ab expressió divina
parla al malalt del celestial imperi;
potsé 'l trist, s' enmatzina;
n' han mort ja tants cumplint llur ministeri!...

Potsé 'ls raigs de l' aurora
l' ha de veurer en lo llit de l' agonía!...
¿Que hi fa la mort traydora
si en sos germans escampa l' alegría?

Y no tant sols joyosos
los ministes de Deu, per tu, madona,
obren llurs cors hermosos,
per tot hi ha cors de Deu, per tot gent bona.

Hont cau la flor marcida
baix l' alé corroput de vil escoria
un altra flor trau vida;
la santa Caritat, flor de la gloria.

La Caritat ardenta
que nudreix l' esperit, qu' en santa guerra
ardida se presenta
fit á fit de la plaga de la terra.

Mira, ciutat geganta,
lo monstre se regira en la miseria;
la Caritat l' espanta;
sa grapa sols se clava en la materia.

Respira; 'l vil s' aplanar
devall tos peus, palpita en sa impotencia;
la Caritat cristiana
es l' arma que brandeix la Providencia.

Enlayrat ergullosa,
Ciutat comtal, la Fama en terra llunya
ja 't canta victoriosa;
tornas á ser lo cor de Catalunya.

Lo mar s' omple de velas,
ja placévolas brandan las campanas,
las puras damiselas
alsan á Deu pregarias catalanas.

Per tot, per tot la vida
torna á axamplar sas alas benfactoras,
l' honra al treball junyida
t' ha de portar per vies salvadoras.

Avant, Ciutat comtesa,
ets com sempre la filla de la gloria;
avant, ab ta grandesa
torna á cansar lo gení de la historia.

17 Novembre 1870.

ANGEL GUIMERÁ.

LO GORCH DE LA ENCANTADA.

Era una hermosa nit serena y clara; per la dresera del Castell de Montbuy pujava una donzella, que esferehida del avalot que feyan los esparvers al sentir turbada la seva quietut en aquella hora, mes de una vegada estigué resolta de tornar enrera; mes tantost un pensament que la dominava sens dupte, fentla desistir, li dava cor pera seguir avant, y pujant, pujant, anava altre vegada cap amunt per aquella espadada costa, sentintse á cada pas punxada per las moltes bardissas y argelagas de que n' estava plena. Per fi ab moltes fatigas arribá al cim, ahont s' aixecava lo quasi arrunat Castell.

Sols un tros de muralla restava d' aquella antigua fortaleza que tants de setjes havia sostingut, y unas esquerdadas parets que haurian sigut en altres temps las partioneras de las cambras ó salas s' alsavan com feréstegas fantasmas. En mitj de un pati s' hi veyia encara la capella renovada alguns anys despres de la deshabitació del Castell; al costat de ella hi havia com duas cambras que miravan á sol ixent, que servian de sagristia; seguint en filera recta envers ponent s' trobava altre tros de muralla, desde la qual se veyia Caldes, Senmenat y un bon tros de plana del Vallés.

Quan la donzella fou arribada al Castell, travessant lo pel mitj, passá per devant de la Capella y prengué per eixa muralla, fins á trobar á sa ma dreta una cambra que sencera s' conservava en mitj dels enderrochs: brillar se veyan per entre sas clivellas las flamas de la llar que encesa estava encara. Batia forment lo cor de la donzella, y duas ó tres vegadas alsá la ma pera trucar y altres tantas tornali á caure sens esma pera ferho: mes al fi, tement mes la soletat que la rodejava, que tot lo que li podia succehir, tremolosa y esglayada tustá á la porta.

Una veu cascada y regullosa va preguntar:

—Qui hi ha?

—So una pobre donzella, respongué, que vol consultar un cas á vostra gran sabiduria.

S' obrí la porta, y á sos ulls va presentarse la cambra mes estranya que havia vist en sa vida. Al cap de vall las rojas flamas s' aixecavan fins al sostre formant remolins de foch pel costat de la negre marmita, tant grossa, que s' hi podia courer menjar per trenta cavadors: al seu costat y ab una gran llósa á la ma, s' estava sentada la bruixa que lo Castell habitava, vella, seca y arrugada, sos cabells curts y escabellats li queyan demunt dels ulls y per las galtes gruixuts y erissats com los del senglar: als seus peus hi jeya un gat grossissim, que tan bon punt veje á la donzella va esterrufarse tot, llansantli ulladas que res de bo volian dir. Al darrera de la bruixa y demunt d' una taula plena de pots y ungüents, hi havia un cor que á la donzella li semblá haver sigut de persona humana; estava tot clavat d' agullas (que segons lo dir de la gent ab cada una d' ellas, al clavarla, havia causat un dolor á aquest ó á aquest altre) y xiulant com una boija la Oliva donava salts desde la taula á lo cap de la bruixa que molt conten-

ta semblava que estés de aquestes carícies y treyan lo cap, per fi, de tots los reconys y clivellas de las parets, una munió de llargandaixos, serpetas y altres animalots per lo estil. Esgarrifada la pobre nina hauria volgut tornarsen, mes ja no hi era á temps; s'havia tancat la porta darrera d'ella.

—Que vols? va demanar la bruixa.

Y ella que ni á alenar gosava, respongué:

—Jo so una pobre nina á qui un galan tirá amoretas en las derrerass balladas, y venia á consultar-vos... si fora cert que ell m'estima.

La bruixa la mirava ab sa rialla de diablesa y lo gat y la Oliva freturosos semblava que esperessen sa resposta per veure si devian ó no devian alegrarse.

—Ahont es ton aymador, ó á hont se podria trobar poch mes ó manco?

—Demá á las nou ó deu horas de la nit ha de estar de tornada de Centellas ahont ha anat á trajinar feixinas.

—Saps per quin camí passara? Torná á preguntar la vella.

—Per las serras de Berti, sobre Riells. Respongué la espantada nina.

—Dónam lo llibre que hi ha demunt la taula diu la bruixa, y com si aquestas paraulas haguessen decidit la qüestió, Oliva, gat y llargandaixos comensaren á cridar y á saltar ab tant extrema alegria que ella no sabia que pensarne.

Entre tant la habitadora del Castell posada á la porta y tenint en sas mans lo llibre, feya com que'l consultés, mirava las estrelles, tornava á llegir, mormolant no se que cosa. Per fi, despres de molta estona, li diu:

—Has dit que lo teu galan demá á las deu de la nit passará per las serras de Berti, per demunt Quintanas ¿no es vritat? pus be, si ho vols saber si t'estima, tens de anar al Cementiri de la dita casa y de allí cullirás aquestas tres herbas: Salabruja, Ridolta y Centaura.

—Oh! tot lo que volguen, diu la esglayada donzella, tot menos anar al cementiri dels Orats!

Una tradició deya, que malehit un dels antepassats de aquella casa per una molt gran culpa, tota la seva descendencia, en cástich, tenia un dels seus fills boigs, qui al morir tenia que ser enterrat en un cementiri que en la dita casa feren per no poderho ser en lo comú, y deya també, que tots los que d'ell cullian alguna herba, loeavan.

La bruixa no's deixá: convense per las rahons ni los prechs de la donzella, qui tingué que prometer que hi aniria, si us plau per forza segons los gestos amenassadors de la vella y sos companys. Y embolicantse la bruixa ab son gran mantell negre y encentent en la llar una teya rehinosa agafá á la donzella per la ma, dientli:—Anem.

Al trobarse fora de aquella estada, paregué á la donzella que lo cor se l'hi aixamplava; á sa ma esquerra blanquejavan com un remat de cabras escampadas las casas de San Feliu del Pinyó: un sospir pujá del cor als llavis de la donzella y d'ells lo arrebassá'l vent; ella hauria volgut fugir, mes la ma

de ferro de la bruixa li estrenyia fortament lo puny. Entraren en las cambres del costat de la Capella, y apartant entre las duas una grossa pedra que parexia enmotllada á la paret, aparegué la boca, d'una cova, moltissim baixa de sostre y que anava devallant per la montanya. Pér eix camí subterrani ficárense la una darrera l'altra, com que sa estrechor no'ls permetia anar de costat. Aixís com devallant anavan, trobaves lo sol humit y relliscós; un vol de rats penats revoltejant entorn la teya, tantost los deixá sens illum, y per entre'ls forats de terra, del sostre y de las parets, bestiolas que son cau allí hi tenian treyan totas esmiradas lo cap, tornantse á amagar á corre cuyta; lo fum de la rehina aixecantse fins á la baixa volta y per lo ámbit del estret camí quasi las ofegava, y de tant en tant al trobar una de las molts giragonsas que lo camí feya, tenian de correr ab tot son dalit per no perdre l'esma al quedarse sense illum. D'aquesta manera caminaren moltes horas, y tant afadigada's trobava la donzella que duas ó tres vegadas tingué la boca oberta pera demanar á la vella que la deixés seure, mes altres tantas desistí de ganas de veures fora d'aquell lloch y de por que al recolsarse á la paret no la pessigués algun animal d'aquells.

Al últim la bruixa s'aturá, y movent la teya d'un costat al altre pera avivar la flama, aixís parlá:

—Agenollat, agenollat devant las ossamentas d'aquells sabis que habitaren lo castell vuy dia nomenat Torre dels Rocaforts; ells son los qui m'han ensenyat lo noble art de la Astronomia, per ells som llegit ton destien las estrelles y á ells ho pots agrahir si arribas á saber lo que tant desitjas: y dient aixó mostrava á la mitj morta donzella caps de mort y ossamentas dels moros (segons ella deya) que en la Torre havian habitat. Moltes exclamacions feya á cada fragment de cos humá que recullia, posantlo ab gran veneració demunt d'una especie de pedris fet de la mateixa terra que al cap devall del camí subterrani hi havia.—Després que hagué fet tot aixó, girantse á la nina li digué:—Se t'obrirá la porta d'aquest sagrat lloch y t'trobarás á la gran portalada de la Torre; devant d'ella hi ha un camí, lo qual seguirás fins á trobar lo riu Cenes, que travessarás á peu descals; quan sias á l'altra part, camina en vers lo Nort, travessarás lo sech torrent que's troba, per ahont empendrás ta via, pujant despres per una costeta que hi ha á ma esquerra, y seguirás lo camí que al cap demunt hi ha; ell te portará á un altre torrentera que travessarás també com la primera, y com aquella també té una costa á ma esquerra; fes via cap avant per ella, que aquell camí no l'has de deixar fins que á la dreta trobis un gros barranch, y al altre part d'ell, veurás blanquejar una casa tota roïllada de Xiprers; allí tu deus anar avans de las deu horas d'eixa nit, y allí esperarás á sentir los crits dels Dachs y las riotas de las Cabretas. Allavors, trencant un brot de Ridolta del cementiri dels Orats, dirás;

Madona del castell, madona asiensada

diheu si es cert ó nó que só d'ell estimada.

despres cullirás la Salabruja y farás lo mateix é igualment ab la Centaura, las que guardarás cuida-

dosament en ton pit, y me las portarás demà avans de que ixca 'l sol: quant aixó hajis fet, seguirás per la serra de Berti ahont trobarás lo teu galan; si al veuret fuig, senyal que t'ha enganyat, y allavoras ab aquestos tres brots que'm durás y ab lo meu art, jo faré t'estime de debó. Y donantli una vareta:—Guarda aquesta arma, li digué, que aixís te guardará dels Llops com de malas personas: mes lo que te encomano sobre tot, es que note'n anesses pas envers aquells dos turons que forman en son recolze una com mitja taronja, los quals son al cap de vall del camí que tu deixarás per dirigirte á Quintanas; si no ho fas aixís, de res te valdrá ni lo que has fet, ni lo que fassas:—Y una rabia reconcentrada retratava en sos ulls al parlar de aquells dos turons.

La donzella ab apagada veu, li prometé que així ho faria tot com li havia ordenat, y allavoras, amenassantla la bruixa encara, que d'ella's recordaria si no ho feya, la tragué d'allí dins mitj desmayada.

(Seguirá.)

MARIA DE BELL-LLOCH.

LAS CORTS CATALANAS DEL ANY 1640

Ó SIAN

LAS CORTS D'EN CLARÍS.

Ab gran satisfacció acabem de llegir en lo número 24 de LA RENAXENSA la molt completa y puntualizada indicació de las Corts de Catalunya, fixant los anys en que se celebraren, las poblacions ahont se reuniren, las auctoritats que las convocaren, los autors que las citan, los llibres ó arxius ahont se trovan llurs capítols; treballs de molta estima, erudició històrica del país y paciència d'anticuari. Mes á la sobredita satisfacció se ha juntat un sentiment de estranyesa, al veurer que no's fa menció en dit treball de las Corts de Barcelona convocadas per la Diputació general en l'estiu de l'any 1640 y que tan sols se parla de las que convocá Felip IV de Castilla á 28 de Janer pera 'l 15 d'Abril y que no varen arribarse á reunir segons se creu.

Totas las historias de la guerra de Catalunya en 1640, començant per la de Melo, parlan de las Corts de Barcelona, quals foren convocadas per la Diputació presidida per lo canonge Pau Clarís, y que poden ser també anomenadas, com ho proposem, las Corts d'en Clarís per lo discurs pronunciat en ellas per est gran patriota. En sentit d'esser Corts ó com á tals parla d'aquella reunió d'Estaments lo historiador contemporá Melo, y en los párrafos 9, 10, 11, 12, 19, etc. fins al 34 del llibre III de la *Historia de los movimientos* etc. descriu com varen esser convocadas y 'l curs de las juntas ó sessions.

No pot ser oblit involuntari la falta de eixas Corts de 1640 en lo catàlech publicat en la RENAXENSA.

¿Será perquè lo laboriós y erudit autor del dit treball las considera no com á Corts sino com á Parlament, putx no foren convocadas per lo rey com á Comte de Barcelona ni per son Lloctinent?—Si aixís fos ¿com se troban indicadas en calitat de Corts las

de Barcelona en 1460, baix la cita de Feliu de la Peña (no contemporá d'ellas com Melo ho fou de las de 1640) las quals se trobarian en lo mateix cas, putx foren convocadas en oposició al rey ó á son govern com eixas últimas? Com se troban apuntadas en calitat de Corts y no de Parlament las de Barcelona en 1713 que no foren convocadas per lo rey sino per la Diputació? Com algunas altrás dels anys 1464-65 que tal volta estan en lo mateix cas?

No podent esplicarnos la ausencia de las Corts de Barcelona, de 1640 en l'estens puntual y erudit catàlech que ab tant gust acabem de llegir, ens reduhirem á senyalarlas y á repetir que ó deuen ser continuadas entre las Corts de Catalunya, ó deuen ser esclosas d'entra ellas y reduhir las al carácter de Parlaments variats de las que van continuadas en lo sobredit catàlech.

Per sa importancia y per lo carácter de tals Corts que tingué segons se veu en l'historiador Melo, la convocació y reunió d'Estaments en 1640 en Barcelona, mereix figurar entre las Corts Catalanas, y en cataléchs molt menys complerts que lo publicat en LA RENAXENSA estan continuadas com á tals. En ellas fou resolt defensarse Catalunya ab las armas de l'invasió de tropas castellanas ab que lo govern centralisador de Felip IV y del Comte-Duch d'Olivares contestava á las justas reclamacions dels catalans. En ellas foren presas variats determinacions prácticas é immediates conseqüents á dita resolució, y avans foren examinadas las queixas de Catalunya, las illegalitats del govern de Madrid, lo perjuri del rey, las possibilitats de que fes atenció y justicia á noves suplicacions del catalans en defensa de llurs constitucions y demés lleys particulars: tots objectes de la major importancia que tingueren reunits als Estaments per espay de diferents dias ab lo carácter d'auctoritat suprema de Catalunya, tanta y major que la de las Corts convocadas per los reys.

J. R. y F.

LA AUBADA Y L'ORATJE.

Un jorn de Juny qu'es desxoní l'oratje
Ab l'aua matinera,
Axis escometia ab dolç llenguatge
Al O-atjol l'Aubada riallera:
«Si com avuy tu fosses cada dia,
»Lleuger, ple de frescura,
»T'aimada jo seria;
»Y puix á les floretes s'hermosura
»T'ardor no robaria,
»En premi de placévoles besades
»Te donariem flayres perfumades.»

L'Ambat marmullador li responia:
»Si ardent y sech lo meu alé no fore
»Llevores la rosada que valdria?
»La flor sempre remulla
»No gosa en lo teu plor banyant sa fulla.»

També nostre esperit; sens l'amargura
Que á voltes d'exa l'esperanga morta
En lo plor benehit que l'aconhorta
No hi trobaria tanta de dulçura.

THOMAS FORTEZA.

A seguiment publiquem lo discurs que llegí nostre company, en Joan Tomás y Salvany, en la sessió que celebrá la Secció de Lletres de LA JOVE CATALUNYA, lo dia en que per primera volta s'assentá nostre bon amich en sa presidència.

SENYORS:

Al assentarme per primera volta en aquesta honorífica cadira, crech de mon deber donar gracias las mes espressivas á tots quants me cregueren digne d'ocuparla. No faré á bon segur en est moment gala d'una modestia falsa, impropia de mon caràcter franch, senzill, y en una paraula; catalá. La modestia, senyors, es en lo segle XIX, una careta; la modestia no es una veritat dins lo cor del home que figura, escriu y firma; rebaixarnos devant los altres es volguer que estos tingan de nostre mérit una opinió no merescuda, es per dirho mes clar, disfrassar l'orgull; enso-perbirnos tenint en poch los mérits de nostres con-semlants y amichs, es fernos despreciables als ulls de las personas sensatas, es provocar la rialla del sabi per obtenir l'aplauso del ignorant, y empanyar lo brill de nostre talent, si verdader talent pot tenir lo superbiós. Tenir de si mateix un concepte just y en lo menys possible equivoat, coneixer fins hont verament arriban nostras forsas, sens desconèixer may los mérits qu'altres sens dupte tenen, eixa es per mi la verdadera modestia y á eixa procuraré sols atenir-me. La societat m'ha cregut apte per desempenyar est càrrech, y seria fer al bon criteri de la societat molt clara ofensa, no veurer yó en mi mateix lo qu'ella ha vist. Sento y se'm resisteix entrar en estos detalls personals, mes per altre part los judicio neces-saris, á tí y efecte de que tots me coneguen, y tinguin per lo dit un raig de llum sobre lo comporta-ment que'm proposo observar. La societat m'ha distingit fentme un honor que jo per cert no cobeja-va, mes que agraheixo en lo fons de mon ànima san-cera, y que una volta acceptat procuraré mereixer, contribuint y fent contribuir en lo possible, al ma-jor lluhiment de la secció que per vosaltres m'ha sigut encomenada. Y com mes se medita y s'consi-dera, mes important se troba esta secció: l'influencia de las lletres sobre la manera d'esser dels pobles y reyalmes es per demes notoria y coneguda: ellas, verdader y segur vehicul dels grans homes, van á ferir des de llurs creadoras testas, las testas menys potents, per portar l'humanitat, á despit dels segles y de sagnants y desastrosas lluytas al camí de la pau y la justicia. La Física y la Química, la Filosofia y fins las Matemáticas, no poden en manera alguna rebujar las lletres, si desitjan sortir y propagarse á la llum universal. Bè hauria pogut Franklin de la fosca nuvolada arrabassar y domenyar lo llamp, bé hauria pogut Arquímides robar al liquit son secret, bé hauria pogut Hipócrates fer a la sagnanta dalla de la mart molt fondas oscas, bé haurian pogut Rousseau y Voltaire ab sa filosofia lo primer, ab sa sátira lo segon, despertar á un poble esclau: sens ajuda de las lletres no s'hagueren tal volta realisat tants adelan-

tos, ni la generació d'avuy tindria de las d'ahir tant profitós esment. La ciencia es l'idea, las lletres son lo vestit; la ciencia es lo pensament, mes las lletres l'encarrilan, l'extenen, lo propagan y fan cobrar á aquell mes nova forsa. Conreemlas donchs, y conreem ab ellas nostra hermosa parla, de estranys y fins de propis ignorada. En quant á la poesia, eixa divinitat sublime, sempre hermosa, si á voltas estraviada, clara expressió dels sentiments de un poble, regina fa-laguera del ànima sensible y bona, fera com lo brugit de las batallas, sonora com lo tró de las tempestas, apassionada com un quento d'amors orientals, dolça, pura y tranquila, com las ayguas del riu que corran al mar besantne la verdissa; no deixem tampoch d'aymarla com sagrada expressió dels sentiments de nostra terra. Las lletres tenen com los pobles llurs períodos descreixents per axecar apres mes alt lo vol; Grecia tingué llurs poetas inmortals, los romans los tingueren també, los hem tingut y el tenim á Cata-lunya, y mes d'una cansó tendra trobariam, si ens enramavam á estudiar la poesia india; assó vol dir que la poesia es part de l'home, que no morirà may y viurá sempre mentres glateixe'l cor humá. Conreem donchs, en sas diferentas formas la literatura, com inseparable germana del sentiment y de la ciencia; desde la lleugera y sabrosa anacreóntica, desde l'honest y delicat madrigal al varonil poema épich, desde la natural comedia de costums que ensenya y corretgeix, al drama grandió que conmou y fa sen-tir, conreem també la poesia ab nostra parla ensemps, y si algun de vosaltres, cosa que jo no dupto, arriba á trepitjar un jorn lo cimbral de la gloria cobejat, pogan demá dir los estranys al fullejar sas obras:— Eix geni, pensá, sentí, escrigué y veigé la llum del dia, en la privilegiada terra catalana.

BIBLIOGRAFIA.

CALENDARI CATALÁ PER L'ANY 1872.

Tal volta nohi ha llibre entre los molts que s'estampan en la nostra materna llengua, que tant verament descriguia los sentiments y desitjos dels conreadors de la literatura catalana, com lo Calendari que de vuyt anys ensá publica en lo mes de Janer lo llore-jat poeta En Francesh Pelay Briz. S'hi trovan en sas páginas firmas de quasi tots los escriptors cata-lans, y aixis sen'hi vehuen dels que gosan merescuda fama per son ingeni ó sa erudició, com dels que comensan á espigar en lo camp de la poesia ó de la crítica. De tot aquest conjunt sembla que 'n deuria sortir una armonia que, si be agradosa escoltada no molt de la vora, tingués com certas dissonancias que corresponguesen á la varietat del modo de pen-sar y de sentir dels diversos autors que han enviat sos treballs pera formarla. Y la veritat es que ve-yentse en molts bualitats especials que 'ls separan d'altres; trobantse que uns, en mitx del terretremol d'opinions qu'avuy aixordan als pobles neo-latins desitjan pera la nostra comarca reformas que altres consideran ó dolentas ó perillosas; aparesquen entre

poetas y prosistas diferencias per lo que toca al gramatical de la llengua; tot aixó desapareix en la imatge completa del nostre renaixement, y las aspersiones naixents de opinions encontradas, se confonen en la perfecta germandat que 's nota quan se tracta dels fonaments principals del nostre esperit y de la nostra literatura.

Mes de una vegada havem dit y cent voltas de bona gana ho repetiriam, que lo despertament de la llengua y de la literatura catalana ha de tenir una influencia major y mes benéfica que la merament literaria; ha de esser altra cosa mes que un goitx d'esperits separats del mon que 'ls rodeija; ha de esser una mena de missió, usant aquesta paraula de que tan se 'n abusa pera obtenir que las lleys sabias servadas en Catalunya no caiguian per terra ab los cops de la corrent unitaria moderna, pera lograr que la familia catalana mantinguia la may prou alabada y hermosa constitució qu' altres pobles nos envejan y que tal vegada fou lo mes fort puntal de nostra terra en mitx de tempestats que amenassavan acabar ab sa vida, pera fer que los sentiments religiosos, que l' amor á la patria, que l' amor á la familia, que l' amor al treball y las virtuts totas segueixin niuant en tots los cors y que s' arrelin mes á cada perill social que se 'ns vingui á sobre, á cada nou barranch que 's deguia salvar pera lo bé futur de Catalunya.

Aixis ho pensan també los escriptors qu' enguany han omplert lo *Calendari Catalá* ab inspiradas poesias ó ab treballs en prosa plens de seny y de penaments profitosos. Bé 's veu que 's troba d'acort ab lo que dihem l' autor de l' article *Fonament*, qui expresa molt millor de lo que ho podriam dir nosaltres lo que cal fer y servir pera que no moria lo esperit y carácter verdader de la terra catalana. Bé sap lo jove advocat que baix lo pseudonim de O' Sillers s' amaga, quina forsa te la institució del hereu pera mantenir las casas pera engrandirlas á cada generació fent que en ella trobin amparo y un lloch ahont plorar ó donar remey á sa dissort los fills que la han tinguda en sos negocis despres de haver sortit de la casa paterna. Est sentiment de carinyo á la llar payral, est amor viu que hi té tot bon catalá se veu en lo article *Fonament* ab lo llenguatge de la inteligencia, se troba en *La Castanyada* ab lo llenguatge de la imaginació y de la poesia. Lo cuadro que en Joseph d' Argullol pinta en poquetas páginas es tret del natural, té la veritat de las cosas que se han vistas y sentidas y porta en tot y mes en sa primera part, las senyals de que l' artista maneja bé los pinzells pera descriurer costums de la nostra terra. *La historia de Dol*, anónima, fá bona parella ab la que havem anomenat avans y *La guerra fratricida* sent també los pins de Catalunya y l'aire embalsamat pels romanins de las nostras montanyas. En Maspons y Labrés que ab tant acert y ab tan zel se dedica al estudi d' interessants questions referents á la nostra historia, que arreplega com perlas de incomparable valor las rondallas per alguns anys oblidadas y que ara donan senyals de uovament reviscolarse, també sap fer vibrar las cordas del cor y eternir á totas las ánimas delicadas, ab la narració dels mals de la

guerra, ab l' espectacle de dos amants que en ells troban lo fi de sas ilusions terrenas y la mort en mitx de las sevas agonias. L' últim tros de *La guerra fratricida* sembla una llegenda y está plena de l' amargura que donan las realitats d' est mon de penas, y de las esperansas que confortan á las ánimas religiosas d' obtenir per ellas en altre vida una justa recompensa.

Voldriam parlar detingudament de totas las poeque hi ha en lo *Calendari Catalá* d' enguany y fer notar á nostres lectors com mes ó menys á dreta via, s' ajustavan pera imprimir al llibre l' ayre que tenen ara y que han tingut sempre las cosas de la nostra terra. De passada sols ho farém, senyalant únicament sas bellesas, perque sino ompliriam *La Renaxensa* de avuy y molestariam als qui tinguessin la bondat de llegir aquestas ratllas. Entre las composicions que tenen carácter religiós ó moral posem en primer lloch la enérgica cansó *Lo Dallayre* d' En Jaume Collell, tan aspre, tan valenta y tan sentida com totas las que lo aplaudit poeta ha escrit desde que en los Jochs Florals guanyá joyas y picaments de mans calorosos. Es mostra bonica de la poesia popular y encanta per sa ternura lo romans *Cas veritable* del mestre de la juventut catalana En Manel Milá, y sembla un ressó de la harpa que ha cantat *La veu de las ruinas* y *Lo Castell Feudal*, La poesia *L' Aucell de pas* d' En Adolf Blanch, crit d' angunia de un cor al veurer las lluitas y la maror del segle. Respon á las armonias mes fortas de la lira catalana *La cansó del Catalá*, que 'n recorda un altra de castellana, y en la que son autor En Joseph Roca y Roca ha probat novament que ab sa ploma sap fer ressonar moltíssim la corda poderosa del amor de la patria.

Se llegeixen ab gust *L' indiotera* d' En Ubach y Vinyeta per sa natural senzillesa; lo romans *La festa major* de la Maria de Bell-lloch perque com totas las composicions d' eixa poetisa porta estampada sa hermosa manera de sentir las costums y 'ls vells usatjes de la terra; *La missa nova* d' En Bartomeu Ferrá facilmente versificada y plena de sentiment religiós; lo preciós romans *A ma germana Calinise* de D.ª Victoria Penya; lo sonet *Lecepció* de un mestre en Gay saber de qui hi há en los calendaris anteriors composicions bastants per si solas pera donar nom á una naixent literatura; *La nina del Vallés* de Palau, la *Dolora* de Pirozzini, las décimas de *Lo Rector de Vallfogona* que tothom sabrá aviat de memoria y que tant brillan en lo drama últim d' En Federich Soler; la tendra *Cansó del Rosinyol* d' En Verdagner la *Melada* d' En Riera y altres que en lo *Calndari Catalá* d' enguany poden trobarse y que demostran los molts conreadors que té nostra llengua y fins ahont la manejan bé pera ferli cantar sos dolors ó sas alegrias. Per son estil mes literari, apareixen també entre totas las poesias la *Epistola* en versos llibres d' En Victoriá Amer bellament versificada y las octavas reals del fragment de *Mallorca Cristiana* escritas per En Damás Calvet un dels poetas catalans que mes dolor sap donar á la nostra llengua, que mes armoniosament escriu los versos de onze sílabas, y que tot cuidantse de la pulcritud de la forma no

oblida la veritat y forsa dels pensaments, com bé ho proban algunas de las octavas reals que en lo Calendari de que parlem ne té estampadas.

Direm per acabar est article y pera recomanar encara mes á nostres lectors que busquin *Lo Calendari Catalá* de l' any present, que En Gayetà Vidal y Valenciano hi ha posat una narració que titula *Lo Curandero*, qual objecte apareix del titol, y en la que mes de quatre hi trobaran útils consells y tothom que ho entengui una mica, animació en lo cuadro, veritat en los personatges y en los dialectes y altres prenas que fan sa lectura delitosa; En Andreu Balaguer un estudi sobre las *antigas representacions catalanas*, escrit ab claretat y ab galanura y plé de noticias per demés interessants sobre los orígens de lo teatro de nostra comarca, y per fi lo Sr. Sitjar una colecció de *Pensaments* que ajudaran á sostenir lo que tan desitjam tots servir en Catalunya. De manera que en lo aplech de treballs que forman lo Calendari de 1872 s' hi troba lo esperit que los cors catalans han de alimentar si volen que sas institucions no caiguin per terra, que sa llengua no moria, y que no s' esbarrien de la memoria dels veniders los fets virtuosos y heroichs dels nostres pares. Tenim confiança de que petites turbonadas no han de amagarnos per sempre lo cel de la nostra patria, ans be han de esser causa de que la atmósfera's purifiqui y surtiá aquell despres mes blau, mes seré y mes herms que avans no era. Tenim confiança de que de qui endevant com fins ara

L' amor de Deu, la llar de la familia,
Les glories de la patria y de la llengua
Exalçaran los fills de Catalunya
Com bons germans del altres fills d' Espanya.

F. MIQUEL Y BADIA.

L'AMOR MEVA.

Cada vegada que passo
y t' veig al portal cusint,
voldria ser l' agulleta
per estar entre tos dits.

Al cap de una bella estona
voldria tornar-me fil
per poder, quan me trenquesses,
besar los teus llavis fins.

Voldria ser ton canari
per poderte divertir,
que res la gavia 'm faria
essent, com ja sò, catiu.

Denits quan ets adormida
voldria ser ton colxi
per sebre ton cap que pensa
y oir ta boca que diu.

Jo de tos escapularis
voldria ficarme dins,
que aixís escoltar podria
que passa dins de ton pit.

En res los profanaria,
qu' es pura l' amor que t' tinch....

Si 'n portas d' escapularis,
que assó no 'u pensava á dir.

Sols portan escapularis
los faels de Jesu-Crist,
y si tu fosses cristiana
tindrias pietat de mi.

ANTONI CARETA Y VIDAL.

HISTORIETAS MORALES.

LO MILLOR SOMNI.

L' edat dels deu als quinz' anys es la de la vida que mes presta á la observació delicada; es la que mes atendreix y alegra l' estudi observador y reflexiu. Axis com observant á un minyó dels 20 als 25 anys pot garantirse sens gaire, y pot ser gota, de perill d' errarse quina será sa vellesa, axis observant á un noy dels 5 als 10 anys se pot respondre de sa probable juventut. — ¿Voleu una prova de lo que dich, si es que no hi conveniu? Y voleu, si es que hi conveniu, un exemple? — Escolteu.

I.

Tenia una pobra dona descendenta de l' Empurdá, vehina de Barcelona y viuda d' un honrat treballador que malaguandayament morí en lo darrer cólera, una noyeta d' onz' anys. fruyt únich del ditxós matrimoni ab aquell. — Faltada de marit, sas joves forsas se doblaren, perque Deu, que no ha fet de pitjor condició á l' home que á la bestia, dona, encara que no 'u sembli 'l coratge en rahó perfectament directa de la necessitat. — La bona viuda, donchs, que estimá moltíssim mes, si es qu' era posible, lo recort del espós, que l' espós mateix quan era viu, aprofitá sas eccel·lentas disposicions pera planxadora, y ab tal honesta industria aná mantinguentse y endressantse junt ab la noyeta. Basta sapigueu axó pera l' objecte meu, que, á voler ser profús en detalls, jo us faria exclamar: ¿qué havia Deu de fer mes, per esser Deu, que 'l treball d' una mare?

La noyeta anava pujant y fentse noya, molt quieta y molt posada de part de fora, pero de part de dins viva, bastant curiosa, y «mes agradada dels bonichs que de la mitja» segons deya sa mare... referintse á una seva fillola, Era una d' aquelles trapaseretas á las qui se diu *dolentas*! tot fentlas'hi un pató y plantxantlas'hi ab lo pla de la mà un costat de cabellera.

Nostra petita heroina Madaleneta havia complerts vuyt anys y se n' anava un dia, com tots los dissaptes á entrada de fosch. á dur una panera de roba planxada, á una de las casas parroquianas de sa mare. Com vos haureu ficsat mes d' una volta per Barcelona en xicoteta com la méva, innecessari crech descriureus son cabell ros crespat y tallat ran de las espatillas, sa cara blanca y llargaruda; sos ulls vermellosos com los de las perdius; son vestit de percala groch ab pichs negres estarrufadet fins á mitja cama y son peu calsat de nou, y, per tant, mirat

y remirat á cada pas per la noyeta, comparat ab lo de altrás noyas y triumfant de la comparansa.

La nostra s' acabava d' aturar devant d' una parella de petits y miserables saboyans que, al escardat tó de una mala harpa y d' un pitjor violí, tocats per dos bordegassos, ballavan desconcertadament, quan, recordantse de que feya tart, emprengué ab mes precipitació, sa interompuda marxa. Doná alguna dotzenas de passas, mes al esser devant de cert café, s' aturá per veure entrarhi una *senyora* riquíssimament vestida, que li cridá l' atenció, fentli apuntar rialleta d' éstasis á sos petits llabís. Tornada en si de l' encís primer y redoblada sa curiositat, la noyeta s' acostá á las persianas de las amplas oberturas ecsteriors del café; adelantá y axecá sas manetas, apoyantlas en la persiana y en ellas son front; al cap d' una mica, contemplant á la *senyora* ab tota l' insistencia dels seus ulls y del seu cor y seguint ab los gestos de sa cara tots los moviments d' aquella. ¿Qui era la *dama*?

Per poch mon que s' haja vist se comprén que ha d' esser una dona que ecstrema los ecstrems de la moda, tant mes quant mes capritxosos son ells; qu' entra á un café ab lo cap alt y la mirada desvergonyida; qu' afecta un cinich posat de domini sobre quant te devant y al entorn. Ha d' esser una dona criminal casi sempre, desgraciada alguna qu' altre volta, sempre, sempre aborrible per una societat mitx honrada. Repetesch que son vestit era propiament enlluernador, per lo rich, lo llampant y lo eczuberant de detalls desde l' cim dels cabells á la punta del calsat.—Mirávala fit á fit nostra petita encantadora, y contemplantla haguera estat Deu sab l' estona ab la rialleta mes franca y espressiva que concebirse puga, si la *senyora* en questió no s' hagués alsat. Sortí, passá vora nostra heroineta, la qual no cal dir que no pogué abstenirse de separe dissimuladament de la persiana, adelantarse al centre de la bolta y palpar lo vestit de faya de la *senyora* guaytantli l' *gorro* y las arracadas tot fent lo palp.

Arrivá á casa seva nostra Madaleneta, pantejantli fortament lo cor per causa de son notable retart, mes compensant la temensa de molts renys, y d' alguna nata l' agradable recort dels bonichs, qu' havia vist ecstasiada.

No la enganyá, l' panteix de por: sa mare la rebé justament indignada per sa tardansa, á qual pecat la veyá massa inclinada, y li bentá alguna catxeteta mes que pera demostrarli son just enfado per' evitar la repetició de la falta.—Y sort que la nena ab indubtable veracitat—perque una de sas íntegras virtuts era la de l' integritat—digné la causa de sa tardansa, que sinó, tal vegada sa mare haguera picat uu bon xich mes fort sas rosadas galtonas.

(Seguirá.)

JOAQUIM RIERA Y BERTRAN.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA.

Als experts y honorables trovadors y escriptors de Catalunya y de tots los comtats y an-

tichs reyalmes hont la nostra llengua es parlada ó coneguda, los set Mantenedors del *Consistori dels Jochs Florals de Barcelona* en l' any XIV de llur restauració; salut.

Per tal de donar cumplimen á la comanda honrosa que l' respectable Cors d' Adjunts nos feu lo dia XXX de Desembre d' antany, vos pregam de que vingau á pendre part en los *Jochs Florals de MDCCCLXXII*, que regits serán per lo present cartell, desijant á vosaltres alta inspiració y clar enginy, y á nosaltres llum y bon acert per judicar y premiar als mes dignes.

CARTELL.

Lo primer diumenge de Maig vinent, á V del mes, se farà la festa poética dels *Jochs Florals*, y adjudicats serán als autors de les tres mellors poesies que'ns serán trameses, los tres premis ordinaris, oferta que sol fer l' Ajuntament de Barcelona, graciós protector y ja de temps antich aymador de la Gaya Ciencia.

La primera joya ó premi, que es una ENGLANTINA d' OR, será donada á aquell qui haja mes bèn trovat sobre fets històrichs ó gestes glorioses de Catalunya, qualsevulla sian, ó be sobre usatjes y costums de la nostra terra benvolguda; essent preferida en igualtat de mérit la composició á faysó de románc ó de llegenda.

De la segona joya, la VIOLA D' OR Y ARGENT, se 'n farà entrega al autor de la mellor composició lírica, sia moral sia religiosa.

La terça joya que anomenám *premi dá honor y cortesía*, ó lo de la FLOR NATURAL, será per lo qui haja fet mes bona composició en vers; y la questió de que tracte se dexa al gust y franch arbitre dels trovadors. Qui obtinga est premi, deurá totduna ferne present á la dama que elegirá, la qual com se solia en les antigues festes consemblants, donará les tres joyes als guanyadors que en la cerimonia sian.

Ademes podrá haverhi los accessits y mencions honorífiques que 'ls Mantenedors judiquen per ben merecuts.

Les composicions haurán d'esser escrites en antich ó modern catalá literari d' est principat ó dels reyalmes de Mallorca y Valencia; essent igualment admeses en quiscun dels dialectes del mig jorn de la França, si llurs autors, fugint d'altres estils de parlar estranys al pays de la llengua d'oc, fan per escriureles á la manera mes simil del antich provençal ó catalá literari.

De mes á mes l' *Ateneo Catalá*, aymador de les lletres de la nostra terra, té oferta com altres anys una MEDALLA DE COURE per adjudicarse, en lo present, ja que en lo passat no ho pogué esser, al autor de una novela escrita en llengua catalana, sobre fets esdevinguts dés lo començament de la guerra de Successió fins á la fi de la guerra de l' Independencia, haventse de donar marcada força á la pintura de costums de l' época per l' argument triada.

Axl mateix, lo Dr. D. J. C. y S. Pbre., «desitjant protegir lo conreu de las lletres catalanas,» fa lo pre-

sent d' una MEDALLA D' OR, que serà per lo autor del mellor treball en català, obtant al tema: «Memoria històrica de la Oratoria sagrada catalana.»

La societat *La Jove Catalunya*, cumplint ab un dels objectes perque ha sigut fundada, ofereix un BROT D' OLIVERA D' ARGENT, al autor de la mellor Oda catalana en que baix lo titol de la dita Societat, se cante l' esperit novell de la nostra terra.

La *Diputació provincial de Girona*, segura, diu, d' interpretar feelment lo sentiment de gratitut y admiració que'l pays déu á sos mes memorables héroes, te oferta una MEDALLA D' ARGENT, al autor de la mellor composició en vers, dedicada al il·lustre defensor de la Ciutat de Girona en Marian Alvarez de Castro.

Segons acort de XX de Desembre de MDCCCLXIX lo Consistori se reserva per un any, comptat des lo dia de la festa, la propietat de les composicions premiades ab joya ó ab accessit.

Les composicions que obten als premis adalt dits no podrán presentarse ja estampades, y s'haurán de entregar al Secretari del Consistori, (Plaça de Catalunya, núm. 5, terç pis, primera porta) per esser rebudes abans del mig-dia del primer de Abril, unint á cada una un plech clos que contindrà lo nom de son autor y durà per sobreescrit lo titol y lema de la composició ab que s' acompanye.

Los plechs que contindrán los noms dels autors que no hajan obtés premi, serán cremats en lo mateix acte de la festa.

Que Déu Senyor nostre vos dó á tots la claretat del enteniment, la pàtria lo foch del amor y l' esdevenidor corones de glòria.

Lo cartell present fou firmat en la ciutat de Barcelona als XIII dies del mes de Janer de MDCCCLXXII, per los set Mantenedors.

Joseph de Letamendi, *President*.—Manel Angelon.—Felix Maria Falguera.—Joan Montserrat y Archs.—Wenceslao Querol.—Fernando Sellarès de Ibora, *Pbre*.—Joseph Coroláu é Inglada, *Secretari*.

CORRESPONDENCIA.

Sr. Director de LA RENAXENSA:

Reus 27 de Janer de 1872.

Per aquí hem estat de enhorabona. En las nits dels passats dissapte y diumenge tingueren lloch en nostre teatre duas representacions del preciós drama del jove escriptor pollensí, En Ramon Picó y Campamar, lo *Cor de roure*. Lo desempenyo de l' obra no pogué esser millor, lluhintshi tots los actors que hi prengueren part y en especial lo senyor Figuerola qui estigué á gran altura sobre tot en las principals escenas de la obra. Lo públich, que aplaudí frenéticament la representació, ha quedat sumament satisfet tant de l' obra com dels que la eczecutaren; y li puch ben assegurar que si tals espectacles se repetexen molt sovint, no tardarém á tenir en esta ciutat un públich entussiasta, que ja ara compren que li escaumillor y millor enten una representació escrita en sa propia llengua que no las moltes que escrites en castellá mes l' entussiasmavan, tal volta per esser menys compresas. Y bona prova de lo molt que agrada'l *Cor de roure* tenim al saber que la primera nit

fou cridat l' autor á l' escena mes de tres vegadas, y quatre ó cinch en la segona representació, si be es cert que tinguerem lo sentiment de que no 's pogues presentar per no esser en esta ciutat.

Sens mes per avuy, senyor Director, quedem esperant que 'ns dongan ja nostre teatre, ja altres assumptes, motiu pera novas correspondencias.

T. M.

NOVAS.

S' está ensajant en lo Teatre Catalá, pera posarse en escena dins breu temps, la comedia en un acte del popular poeta en Frederich Soler, *Per carta de mes*.

També te acabat, lo mateix autor, un drama de costums catalanas, titolat *La Llar*.

En lo número 1 de la acreditada *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos* corresponent al 15 de passat Janer, y en sa secció de *Variedades*, se comensa á insertar la copia del *Inventarij dels llibres de la Senyora Donna Maria Reina de les Sicilies e de Aragó, etc. trobats ex poder de la honorable Na. Elionor Sagra*.

L' inventari prèns en los dias 14, 15, 16 y 28 de Setembre de 1458, en qual mes ocorregué la mort d' aquella Reyna, es curiosíssim, y pot servir de molt pera l' historia de la literatura catalana. Segons un petit preàmbul que preceheix al document, la copia ha sigut enviada á la citada Revista per lo Sr. Velasco, gefe del Arxiu historich de Valencia.

Se 'ns ha dit qu' un jove de esta capital, En Miquel Agut, ha termenat duas comedias de costums, en dos actes cada una, titoladas: *L' arcaldesa* y *La forsa de voluntat*.

Assistirem á la sessió del repartiment de premis de la passada *Exposició Catalana*, y per cert nos cridá molt l' atenció lo veure que s' usava en las medallas, com á corona de nostra ciutat, una corona de marquès en vers de la comptal que s' havia usat á fins ara. També hem vist avuy per avuy en lo Diari de Barcelona un comunicat del arquitecte N' Joseph O. Mestres en que apoya ab diferents datos la resolució de la Junta Directiva de l' *Exposició Catalana*. Desitjariam de tot cor que personas de mes conexements que nosaltres provassen de decidir la qüestió qu' ab est motiu s' es promoguda.

En la nit del dia 26 del passat Janer, tingué lloch en lo local de LA JOVE CATALUNYA, la sessió inaugural dels treballs del any 1872 de la Secció de Lletres.

Una nombrosa cocorrença complenava 'l saló quan s' obrí la sessió, en la que llegí una minuciosa memoria dels treballs de la dita Secció en l' any passat, lo Secretari sortint N' Emili Grahit. Lo senyor President, En Joan Tomás y Salvany, llegí 'l ben escrit discurs que publiquem en altre lloch d' est número. Y després passaren á llegir distintas composicions,

en vers y en prosa, los senyors Blanch, Aulestia, Picó, Thomás y Bigas, Soler, Matheu, Riera, Roca y Roca, y alguns altres; composicions que foren totes molt ben rebudas, y que contribuïren a fer la sessió tant delitosa que, al sortirne, un no's sabia fer compte de la rapidesa ab que's passà la bella estona que durà la lectura.

Si las sessions d' igual mena que deuen celebrar las duas Seccions restants, de Ciencias y d' Arts, son tant animadas com la de que hem parlat, cap racansa deurem ja passar per la llengua pàtria: putx llen-gua que tinga fermes puntals en los tres camps de las Arts, de las Ciencias y de la Literatura, bons fonaments tindrà pera que la tombe cap ventada.

Ha vist la llum pública a Palma, una revista de Literatura Ciencias y Arts, la *Revista Balear*, que sortirà los dias 1 y 15 de cada mes.

Nostres lectors no haurán oblidat que en lo primer número del any passat parlàrem de una revista bilingüe que devia sortir a Palma de Mallorca. No sabem si es esta la mateixa de que se'ns parlà a las horas; mes si no ho es, de totes maneres es esta també bilingüe y redactada per personas de qual catalanisme no's pot duptar.

Figuran en lo primer número qu' hem rebut diferents articles y poesias dels mes coneguts escriptors mallorquins. En català ó mes ben dit en mallorquí, hi ha: un article *Any nou vida nova* de 'n Mateu Obradors Bennassar, poeta premiat enguany en los Jochs Florals; *Na Margarida*, quento de 'n Bartomeu Ferrà, també premiat en los Jochs Florals; y *Los somnis de la vida*, poesia de 'n Geroni Forteza.

Entre las composicions castellanas figuran las firmas del senyors Pons y Gallarza, Penya, Na Margarida Caymarí, y altres.

De tot bon cort donem al colega la benvinguda, desitjantli molts y molts anys de vida.

Suscripció oberta en LA RENAXENSA pera la restauració de la fatxada del antich temple de Sant Miquel.

La Redacció, 70 rals.—Andreu Balaguer, 10.—A. Trilla y Alcover, 10.—I. Reventós, 10.—A. A. y P., 4.—Un ampurdanés, 4.—J. Alesan y Nogués, 6.—A. V. C., 40.—F. P. M., 20.—F. U. V., 10.—

Total=184 rals.

S' ha estrenat en lo Teatre Català una comedieta en un acte de N' Andreu Brasés, titulada *A torna journals*. Te algunas escenas bonicas, y es en general bastan ben versificada.

Està a punt de publicarse un volúm de poesias d' un de nostres mes coneguts y reputats poetes catalans, colecció que titula son autor *Lo juglar de la Costa*. Per lo que de las composicions hem sentit a dir, creyem que será una de las publicacions de mes importancia qu' haurán vist la llum pública en esta capital.

Hem ohit a parlar de la publicació de un volúm de cançons catalanas, lletra y música, que deuria sortir dins breu temps.

¿Y'l volúm dels Jochs Florals? Promte farà un any que's celebrà la catalana festa, ja s'es publicat lo cartell pera la de enguany, y encara no ha pogut sortir lo volúm dels de l' any passat. ¿Deurem encara tardar molt a veurel? Nos sembla que ja comensa a tardar una mica massa, quan tant esperat es de tots y particularment dels Adjunts.

Fa ja molts dias que s' està ensajant en lo Teatre Català, y està a punt d' estrenarse, lo drama d' en Ramon Bordas y Estragués *La palmera del desert*.

Hem rebut las primeras entregas de *La vuelta a España* que's publica en l' estampa de 'n Pau Riera baix la direcció d' una Societat de literats, edició ilustrada ab grabats d' en Joan Serra y Pansas, y de molta utilitat pera las personas curiosas. La bonesa dels tecst y la correcció dels dibuxos fan l' obra digna de recomenarse a tothom.

Sabem que s'estan fent grans preparatius, pera que sia tant lluhida y concorreguda com se puga, la Exposició de Bellas Arts que deu celebrarse en lo local del passetx de Gracia.

LA JOYE CATALUNYA.

Esta Societat acordà en Junta general fer estensiva als socis corresponsals l' obligació qu' imposa als numeraris l' article 18 del Reglament, d' haver de regalar una vegada al any per augment de la Biblioteca, un exemplar de qualsevulla obra, essent preferidas las escritas en català ó que a Catalunya's referescan.

Lo que's fa públich pera son conexement y efectes conseqüents.—Barcelona 20 Janer de 1872.—P. A. de la J. D.—*Angel Guimerà*; Secretari.

RECLAMS.

CALENDARI CATALÀ PERA L' ANY 1872, publicat per Francesch Pelay Briz, contenint diferents treballs en vers y en prosa deguts a las plomas dels mes reputats escriptors catalans, mallorquins y valencians; se vent a 4 rals en las llibrerias de N' Alvar Verdaguer y Eudalt Puig.

ADVERTENCIA.

Preguem als nostres suscriptors, de fóra Barcelona, que's trovan en descobert ab nostra Administració del trimestre passat, se servescan posarse al corrent si no volen sufrir retrás en la rebuda de la RENAXENSA.

Lo secretari de la Redacció, JOSEPH THOMÁS.

Estampa CATALANA, Petritxol, núm. 6.